

УДК [657.1+657.3]:330.341:334.722

Прудніков В.Ф.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки промисловості та організації виробництва
Українського державного хіміко-технологічного університету***Кудинська М.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки промисловості та організації виробництва
Українського державного хіміко-технологічного університету*

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

THE ACCOUNTING AND ECONOMIC ASPECTS OF INNOVATION DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

В статті проведено аналіз існуючого стану малого підприємництва в Україні та інноваційності його розвитку. Установлено на основі узагальнення результатів систематизації думки науковців головні елементи державної політики стимулювання інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні. Виявлено та проаналізовано існуючі обліково-економічні аспекти інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні.

Ключові слова: підприємництво, малі підприємства, інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, обліково-економічні аспекти, облік інновацій.

АННОТАЦИЯ

В статье проведен анализ существующего положения малого предпринимательства в Украине и инновационности его развития. Установлены на основе обобщения результатов систематизации мыслей ученых главные элементы государственной политики стимулирования инновационного развития малого предпринимательства в Украине. Выявлены и проанализированы существующие учетно-экономические аспекты инновационного развития малого предпринимательства в Украине.

Ключевые слова: предпринимательство, малые предприятия, инновации, инновационная деятельность, инновационное развитие, учетно-экономические аспекты, учет инноваций.

ANNOTATION

The analysis of the current state of small business in Ukraine and innovativeness of its development had done. The main elements of the state policy of stimulating innovative development of small business in Ukraine based on summarizing the results of the systematization of scientist's opinion were established. The existing accounting and economic aspects of innovation development of small business in Ukraine had detected and analyzed.

Keywords: entrepreneurship, small businesses, innovation, innovational activity, innovation development, accounting and economic aspects, accounting of innovation.

Постановка проблеми. Стрімкий інноваційно спрямований розвиток та світова трансформація сьогоденних економічних відносин, переосмислення сутності економічних відносин та перепрофілювання багатьох напрямів діяльності та сфер функціонування суб'єктів господарювання відповідно до сучасних вимог світового економічного простору, які висуваються згідно з отриманими на теперішньому етапі розвитку досягненнями науково-технічного прогресу, вимагають посилення підприємствами різних розмірів та масштабів діяльності, зокрема й суб'єктами великого, середнього та малого

підприємництва, своєї інноваційної та інвестиційної привабливості шляхом запровадження найсучасніших досягнень науково-технічного прогресу в усі процеси, котрі супроводжують функціонування суб'єкта господарювання.

Невід'ємною складовою управління інноваційними процесами на підприємствах різних розмірів та масштабів діяльності, зокрема й на малих підприємствах, з метою забезпечення їх подальшого інноваційного розвитку та інноваційного розвитку країни загалом є створення сучасної інформаційної підсистеми на підприємстві, важливим структурним елементом якої виступає підсистема обліку суб'єктів господарювання, дані якої мають використовуватися керівниками різних рівнів управління для обґрунтування зважених рішень щодо формування подальших напрямків інноваційного розвитку суб'єктів господарювання малого, середнього та великого підприємництва. Отже, за сучасних умов функціонування суб'єктів підприємництва все більшої значущості та актуальності набувають питання підвищення вимог до формування інформаційного забезпечення управління розвитком підприємств, зокрема й обліково-економічного забезпечення їх інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку економічної думки питанням формування обґрунтованої інформаційної бази для управління інноваційним розвитком малого підприємництва в Україні приділяється увага. Так, в деяких працях розглядаються проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств в Україні в контексті підвищення конкурентоспроможності таких суб'єктів господарювання [1] досліджуються питання здійснення інноваційної діяльності малими підприємствами та пропонуються заходи, які сприятимуть інноваційному розвитку малого підприємництва [2], визначається роль малого підприємництва в інноваційному розвитку регіону та формуються методичні аспекти оцінки інноваційної активності малого підприємництва в регіоні [3]. Крім

цього, приділяється увага питанням формування системи підтримки малого підприємництва з метою виявлення проблем формування системи інноваційного середовища малого підприємництва в Україні [4], проблемам та перспективам розвитку інноваційної діяльності малого підприємництва [5, с. 176–181; 6, с. 44–53], особливостям формування та розвитку інноваційного потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу в Україні [7]. Щодо питань облікового характеру стосовно інноваційного розвитку суб'єктів малого підприємництва в Україні, слушно зазначити, що у науковій літературі приділяється увага питанням оподаткування малого бізнесу й перспективам його державної підтримки [8], проблемам оцінки фінансових результатів малих підприємств [9, с. 54–94], актуальним проблемам організації обліку, які існують сьогодні на підприємствах малого бізнесу [10], методичним аспектам бухгалтерського обліку венчурної діяльності [11] та ін.

Мета статті полягає у виявленні основних обліково-економічних аспектів інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні, притаманних сучасному етапу розвитку економічних відносин в країні.

Основним завданням дослідження є проведення аналізу та узагальнення положень спеціальної та нормативної літератури стосовно теоретичних та методичних основ щодо сутності малого підприємництва в Україні у царині обліково-економічних питань щодо стимулювання інноваційної розвитку та інноваційної спрямованості підприємницької діяльності таких суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний шлях розвитку економіки будь-якої держави у теперішній час не може реалізовуватися без здійснення інноваційної діяльності підприємницькими структурами та підтримки такої діяльності державними структурами. Саме активна інноваційна діяльність суб'єктів підприємництва дозволяє здійснювати рух країни до розвинутого постіндустріального суспільства. Як свідчить аналіз світової практики, інноваційний шлях розвитку країни загалом безпосередньо пов'язаний з діяльністю саме малого підприємництва.

Історично підтримка малих і середніх підприємств та стимулювання інноваційної діяльності скрізь розвивалися як два окремих самостійних процеси. Підтримка та просування малого та середнього бізнесу активно стало здійснюватися наприкінці ХХ ст. Тоді активно стали розвиватися та застосовуватися у практичну діяльність підприємств різних розмірів та масштабів діяльності ІТ-технології, інформаційні системи, програмне забезпечення тощо. Пришвидшилися процеси обміну знаннями та процеси впровадження нових технологій, процеси появи та просування на ринок нових продуктів значно скоротилися у часі. Сама динаміка впровадження результатів науково-технічного прогресу у

практичну діяльність набуває ознак безперервного процесу. Усі ці фактори у комплексі створили підґрунтя для розвитку малого підприємництва (малих та середніх підприємств) та його інноваційної діяльності.

Наприклад, у США зареєстровано 25 млн. малих підприємств, з числа яких 6 млн. формують більш ніж 40% національного ВВП. На цих підприємствах зайнято 50% робочої сили, у тому числі 38% робочих місць у секторі високих технологій, котрі забезпечують 41% усіх продажів у країні та формують 55% інновацій.

Досвід більшості розвинутих країн свідчить про те, що малий та середній бізнес є достатньо ефективним сектором, який найбільш динамічно розвивається.

Так, великі підприємства мають переваги у можливостях залучення будь-яких ресурсів для реалізації крупних інноваційних проектів. У той же час великі підприємства є інерційними та намагаються уникнути значних ризиків у частині розробки та впровадження інновацій. Підприємницька енергія власників та керівників великого бізнесу у більшій частині спрямована на формування та збереження стійкості керованих ними систем та підтримки їх очікуваних та прогнозованих станів.

У малому ж інноваційному бізнесі підприємницька енергія спрямовується на комерціалізацію одного чи обмеженої кількості нововведень. При цьому практично відсутня можливість з достатньою вірогідністю спрогнозувати позитивний чи негативний результат такої комерціалізації, тобто малі підприємницькі структури працюють в умовах значного ризику невдачі.

У той же час переваги малих та середніх підприємств у напрямку здійснення інноваційної діяльності, як свідчать результати проведеного аналізу та узагальнення спеціальної та нормативної літератури, досліджені достатньо повно. Стимулювання інновацій набуло форми життєвої необхідності для економічного розвитку загалом, у тому числі й для крупних підприємницьких структур. Одночасно сучасний етап розвитку та трансформації економічних відносин характеризується усвідомленням значущості малого та середнього підприємництва та формуванням у ряді країн ефективної системи підтримки функціонування таких підприємств.

В Україні прийнято ряд законів для підтримки малого та середнього бізнесу та його інноваційної діяльності. У той же час сам процес інноваційної спрямованості підприємницької діяльності є уповільненим та характеризується від'ємною динамікою, яка оцінена конкретними показниками (табл. 1).

Як свідчать результати проведених досліджень, питома вага інноваційно активних підприємств, незалежно від їх розміру, за період, що аналізувався, знизилась. При цьому питома вага малих інноваційно активних підприємств знизилась лише на 8% при зниженні питомої ваги великих підприємств на 60,4%.

Таблиця 1

Показники інноваційної спрямованості підприємницької діяльності в Україні

Показники	Розмір підприємств		
	малі	середні	великі
Кількість підприємств з інноваційною активністю (відсоток від загальної кількості підприємств), %:			
2008–2010	18,38	24,10	40,86
2010–2012	16,91	17,91	16,18
Обсяг витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (відсоток від загального обсягу витрат на технологічні інновації), %:			
2012	56,60	81,00	72,80
Обсяг витрат на внутрішні науково-дослідні роботи (відсоток від загального обсягу витрат на технологічні інновації), %:			
2012	31,80	9,30	16,00

На фоні різкого зниження інноваційної активності великих підприємств зміст інноваційної діяльності саме малого підприємництва є більш економічно перспективним для економіки України.

Великі підприємства здійснюють витрати в основному на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (72,8% від загального обсягу таких витрат), лише 16,0% – на здійснення внутрішніх науково-дослідних робіт, тобто великі підприємства сьогодні інвестують кошти в індустріальну економіку за звичкою.

Витрати інноваційно активних малих підприємств на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення становлять 56,6%, на здійснення внутрішніх науково-дослідних робіт – 31,8%, тобто третина витрат малих підприємницьких структур йде на створення базисних інноваційних розробок.

У результаті наявності таких тенденцій питома вага нової для ринку та підприємства реалізованої продукції, яка випущена великими підприємствами з технологічними інноваціями, становить 18,2%, малими – 27,8%. Однак слід зазначити, що у порівнянні з 2010 р. такий показник практично не змінився для великих підприємств, а для малого підприємництва знизився з 29,3% до 27,8%.

Слушно зазначити, що просування й стимулювання малого та середнього бізнесу переважно здійснюється безвідносно до його інноваційної складової. У той же час стимулювання інновацій набуло форми життєвої необхідності за сучасних умов функціонування для економічного розвитку загалом, в тому числі й для великих підприємств.

Аналізуючи існуючі в теорії та практиці важелі впливу держави на розвиток підприємницької діяльності інноваційного характеру в країні, доцільно зазначити, що головними складовими державної політики стимулювання інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні за сучасних умов функціонування підприємницьких структур мають бути:

- пряме фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт щодо створення та використання інновацій у формі субсидій;
- надання грантів;

- прямі преференції (бюджетні дотації на конкурсній основі);

- пільгове кредитування інноваційної діяльності;

- субсидіювання процентних ставок за комерційними кредитами та надання банківських гарантій;

- надання податкових пільг та канікул;

- встановлення пільгових режимів амортизаційних відрахувань;

- пільгове чи повне звільнення від сплати мита;

- підтримка діяльності венчурного капіталу;

- зниження адміністративного навантаження.

Найбільш важливим у цьому контексті є забезпечення використання наданих коштів та пільг за призначенням. Важливим елементом цього є наявність відповідного достовірного обліку інновацій та інноваційної діяльності підприємства як інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо напрямків інноваційного розвитку малого підприємництва в країні.

Так, для отримання фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт щодо створення та використання інновацій у формі субсидій, отримання грантів та бюджетних дотацій на конкурсній основі суб'єктам малого підприємництва перш за все необхідно визначити кошторисні значення основних показників таких інноваційних заходів, а саме статті витрат. В свою чергу, облік інформації щодо витрат інноваційного характеру має свої особливості в залежності від того, які саме за характером ці інноваційні витрати.

Загалом, проаналізувавши та узагальнивши норми діючого законодавства щодо обліку витрат [12–13], можна виокремити та запропонувати три варіанти обліку витрат інноваційної діяльності суб'єктів малого підприємництва, а саме:

- якщо інноваційний процес малого підприємства обмежується лише проведенням досліджень та розробок без подальшого продовження інноваційного процесу (інноваційний процес завершився на етапі отримання результатів досліджень та розробок), то усі витрати, пов'язані з їх проведенням, доцільно та можливо акумулю-

вати на субрахунок «Витрати на дослідження, розробки» (1-й варіант);

– якщо інноваційний процес малого підприємства завершується виробленням та у подальшому реалізацією інноваційної продукції, при відображенні в обліку витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією такої продукції, доцільно використовувати стандартну методику обліку витрат при виробництві та реалізації готової продукції та відкривати відповідні субрахунки з відміткою «Інноваційна продукція» (2-й варіант);

– у разі здійснення, згідно з проектною документацією, попередньої оплати заздалегідь усіх етапів інноваційного процесу, результатом реалізації якого має стати отримання інноваційної продукції, для обліку витрат такого процесу доцільно, нарівні з іншими витратними рахунками, застосувати рахунок «Витрати майбутніх періодів» (3-й варіант) [14].

Невід'ємною складовою розрахунку кошторисних показників інноваційної діяльності суб'єкта малого підприємства також є формування інформації щодо доходів, очікуваних від здійснення інноваційної діяльності.

Так, проаналізувавши та узагальнивши норми діючого законодавства у сфері бухгалтерського обліку щодо підходів до обліку доходів від інноваційної діяльності [12–13], доцільно зазначити наступне: доходи від інноваційної діяльності малого підприємства можуть відображатися в залежності від того, яким чином та який конкретний продукт отримано у результаті здійснення такого виду діяльності.

Частіш за все доходи від інноваційної діяльності відображаються у складі іншого операційного доходу (1-й варіант). Однак якщо результатом інноваційної діяльності є продукція або товари, то такий доход можливо відображати у складі доходів від реалізації (2-й варіант).

Крім цього, особливістю здійснення інноваційної діяльності малими підприємствами різних галузей економіки України, що підтверджують результати дослідження статистичних даних, є наявність цільового фінансування такого виду діяльності, тобто наявність цільових коштів та доходів майбутніх періодів. В обліку для відображення такої інформації доцільно використовувати рахунки, на яких узагальнюється інформація стосовно обсягів цільового фінансування та розмірів доходів майбутніх періодів (3-й варіант) [15–16].

Для практичної реалізації запропонованих до використання варіантів обліку витрат і доходів інноваційної діяльності суб'єктів малого підприємства необхідно перш за все обґрунтувати та визначити умови визнання конкретних результатів діяльності та конкретних показників функціонування малого підприємства саме інноваційними. При цьому такі умови можуть відрізнятися між суб'єктами малого підприємства різних галузей економіки та сфер діяльності. Тобто на умови визнання витрат і доходів

діяльності малого підприємства інноваційними матиме вплив галузева приналежність суб'єкта господарювання та вид економічної діяльності. Крім цього, значний вплив матиме ще й реалістичність відображення даних щодо інноваційної діяльності у первинних документах, бухгалтерських регістрах та формах бухгалтерської (фінансової) звітності малого підприємства. Задля цього на підприємстві слушно підвищити вимоги до якості виконання функції контролю в частині перевірки та аналізу документації та процесів формування основних показників діяльності суб'єкта малого підприємства.

Щодо пільгового кредитування інноваційної діяльності, субсидювання процентних ставок за комерційними кредитами, пільгового чи повного звільнення від сплати конкретних податків та обов'язкових зборів, доцільно зазначити, що такі види стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів малого підприємства мають бути обґрунтованими та затвердженими законодавчо на відповідних рівнях (загальнодержавному, місцевому тощо). Використання таких видів стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів малого підприємства має відповідати потребам країни, сприяти розвитку провідних галузей економіки в державі, передбачати розвиток науки та техніки, забезпечувати покращання добробуту та рівня життя населення країни та ін.

Стосовно встановлення пільгових режимів амортизаційних відрахувань для суб'єктів малого підприємства, слушно відмітити, що, відповідно до норм Податкового кодексу України [17], комерційні підприємства різних розмірів і масштабів діяльності для нарахування та обліку амортизаційних відрахувань можуть використовувати декілька методів, а саме:

- прямолінійний метод;
- метод зменшення залишкової вартості;
- метод прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивний метод;
- виробничий метод.

Задля цілей обліку амортизаційних відрахувань, що пов'язані з об'єктами інноваційного характеру, з метою зменшення фактичних відтоків грошових коштів малого підприємства слушно використовувати метод прискореного зменшення залишкової вартості. Застосування такого методу у перші роки здійснення інноваційної діяльності дозволить переносити більшу частину вартості об'єктів, вартість яких амортизується, на собівартість інноваційної продукції, що виготовляється з використанням такого обладнання.

За наявності обмеженості фінансових ресурсів у суб'єктів малого підприємства, що притаманне сьогодні багатьом українським малим підприємствам, доцільно використовувати принципово нові механізми залучення коштів в інноваційну сферу, а саме запровадження механізмів фінансування за рахунок участі венчурного капіталу. Для українського

економічного простору його використання не є широко розповсюдженим, однак за сучасних умов функціонування суб'єктів господарювання різних розмірів і масштабів діяльності набуває актуальності. Оскільки використання венчурного капіталу пов'язано з відповідними значними ризиками, мають бути враховані відповідні складові ризиків у інформаційно-обліковій системі інноваційного підприємства, а також мають бути удосконаленими відповідно до сучасних умов функціонування норми, що регламентують венчурні відносини в інноваційній сфері, на законодавчому рівні.

Зменшення адміністративного навантаження на малий та середній бізнес підлягає сьогодні широкому обговоренню у вигляді формування конкретних законопроектів та передбачає створення сприятливих умов для здійснення діяльності суб'єктами малого та середнього бізнесу, у тому числі усунення існуючих на законодавчому рівні необґрунтованих регуляторних бар'єрів, правових прогалин та недоліків з метою зменшення регуляторного тиску на суб'єктів господарювання та скорочення адміністративних витрат, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного дослідження виявлено характерні особливості сучасного стану розвитку малого підприємництва в Україні, зокрема інноваційності розвитку таких суб'єктів господарювання, а також сформульовано та проаналізовано головні елементи державної політики стимулювання інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні, практична реалізація яких має сприяти розширенню сфер діяльності суб'єктів малого підприємництва та підвищенню їх конкурентоспроможності. Детальний аналіз та науково-практична проробка виявлених існуючих обліково-економічних аспектів інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні має створити методичне підґрунтя для формування інформаційного забезпечення прийняття керівництвом суб'єктів малого підприємництва зважених обґрунтованих управлінських рішень щодо подальших напрямків інноваційної діяльності та інноваційності розвитку таких підприємств загалом.

Напрямок подальших досліджень у цій науковій царині має стати обґрунтування підходів до обліку основних складових інноваційного процесу суб'єктів малого підприємництва з урахуванням особливостей їх діяльності у частині галузевої приналежності та умов визнання конкретних результатів діяльності та конкретних показників функціонування малого підприємства саме інноваційними, а також формування підходів до створення інформаційної бази, на основі реальних даних якої керівництво суб'єктів малого підприємництва зможе приймати зважені управлінські рішення щодо подальших напрямків інноваційного розвитку таких підприємств відповідно до сучасних ви-

мог світового інноваційно спрямованого економічного простору.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андрушків Б.М. Особливості використання державних важелів управління інноватикою суб'єктів господарювання як інструментом підвищення їхньої конкурентоспроможності (європейські акценти) / [Б.М. Андрушків, Н.Б. Кирич, О.Б. Погайдак, Р.П. Шерстюк] // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 2(49). – С. 1–10.
2. Зянько В.В. Мале підприємництво – каталізатор інноваційного розвитку економіки / В.В. Зянько, С.В. Крива // Вісник Вінницького політехнічного інституту. Серія «Економіка та менеджмент». – 2010. – № 4. – С. 10–16.
3. Бутко М.П. Методологія оцінки ролі малого підприємництва в інноваційному розвитку регіону / М.П. Бутко, О.В. Попело // Регіональна економіка. – 2012. – № 3. – С. 67–74.
4. Черненко С.М. Зарубіжний досвід розвитку малого підприємництва в контексті інноваційного розвитку економіки / С.М. Черненко // Економічні інновації. – 2011. – Вип. 45. – С. 243–252.
5. Ціх Г. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності малого підприємництва / Г. Ціх // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 3(36). – С. 176–181.
6. Марчук П.П. Розвиток малого і середнього бізнесу як складова інноваційних перетворень в Україні / П.П. Марчук // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2010. – Вип. 2. – С. 44–53.
7. Коваленко Г.М. Формування інноваційного потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу / Г.М. Коваленко // Энергосбережение. Энергетика. Аудит. – 2012. – № 9(103). – С. 48–51.
8. Ісаєва Н.І. Перспективи розвитку малого бізнесу в 2012 році / Н.І. Ісаєва // Бізнесінформ. – 2012. – № 5. – С. 87–90.
9. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: [монографія] / М.В. Білик, Т.О. Білик. – К.: ПанТот, 2012. – 280 с.
10. Засадний Б. Організаційні аспекти обліку на малих підприємствах / Б. Засадний, М. Кобзева // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2011. – № 130. – С. 42–44.
11. Яковець Г.Ю. Методичні аспекти бухгалтерського обліку венчурної діяльності / Г.Ю. Яковець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 4. – С. 416–421.
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зі змін та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
14. Куцинська М.В. Аналіз існуючих підходів до обліку витрат інноваційної діяльності / М.В. Куцинська // Сьвременни проблеми на региональному розвитку: Събрани статии. Т. 2. – Академічно издателство на Аграрния университет Пловдив, България, 2014. – С. 104–106.
15. Куцинська М.В. Складові інвестиційної та інноваційної діяльності як об'єкти обліку / М.В. Куцинська // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання (ISSN (Online): 2313-2137). – 2014. – Вип. 2. –

- C. 1244–1249 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://global-national.in.ua/archive/2-014/02_2014.pdf.
16. Куцинська М.В. Облікові аспекти відображення результатів інвестиційної діяльності українських суб'єктів господарювання у формах фінансової звітності / М.В. Куцинська // *Materialy XI Miedzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji «Naukowa mysl informacyjnej powieki – 2015»*. Volume 2. Ekonomiczne nauki. – Przemysl: Nauka i studia. – Str. 59–61.
17. Податковий кодекс України зі змін. та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.